

AGENDA

- 21 februari Duffelt-ekskursie met de fiets.
09.00 u. Nat.Hist.Museum
Gerard Soedtetraat 21.
- 26 februari Begin Vogelkursus.
- 1 maart In de nacht van za. 28 op zo. 1
Socuilanskakursie.
24.00 u. Hotel Sichabof.
- 12 maart Algemene ledenvergadering.
- 15 maart Sluitingsdatum voor kopij.

DE MOURIK

JAARGANG 7 NUMMER 1

VOGELWERK GROEP RLIK VAN NIMEGEN EN OMSTREKEN

De man en de vogel

'n Man met 'n jachtgeweer zei tot 'n vogel: „Dat is allemaal onzin, weet je, dat jagen 'n wrede sport is. Ik stel mijn schietvaardigheid tegenover jouw slimheid - en dat is alles. Het is 'n eerlijk spel.”

„Dat is waar,” antwoordde de vogel, „maar ik wil niet mee-spelen.”

„Waarom niet?” informeerde de man met 'n jachtgeweer.

„Het spel,” zei de vogel, „is, zoals U zegt, eerlijk. De kansen zijn ongeveer gelijk. Maar denk eens aan de inzet. Ik ben de inzet voor U, maar wat levert het voor mij op?”

Daar de man met 'n jachtgeweer geen antwoord klaar had op deze vraag, heeft hij de probleemsteller toen maar wijselijk uit de weg geruimd.

BEKNOPT VERSLAG VAN DE ALGEMENE LIEDENVERGADERING OP 4 SEPTEMBER 1980

MEDEDELINGEN

De eerste betrof het feit dat de in het vooruitzicht gestelde contributieverhoging niet behoeft plaats te vinden.

De tweede mededeling was de ontvangst van een brief van Wim van der Zande, die op zijn verzoek in z'n geheel werd voorgelezen en waarin deze meedeelde niet langer een bestuursfunctie te willen vervullen. Wel wil hij zich inzetten voor De Mourik. De voorzitter concludeert dat er door het statutair aftreden van Henk de Vries en Hugo de Vries nu 3 bestuursplaatsen vacant zijn. Hugo is wegens zijn vertrek naar Rotterdam niet herkiesbaar.

VERTREK VAN HENK HOOGENBOOM

De voorzitter erkent dat het bestuur gefaald heeft door niet op te treden. Reeds bij het Redactioneel van Henk in de Mourik van oktober 1979 had het bestuur moeten ingrijpen. Pieter-Paul van Laake stelt dat bij zo'n ingrijpen de verdere gang van zaken niet anders geweest zou zijn. De voorzitter antwoordt dat hij het hiermee eens is, maar ingrijpen was niettemin correcter geweest.

BEELD VAN DE REDACTIE

Op voorstel van het bestuur wordt de discussie beperkt tot al of niet een tellingennummer. Bij een meningspeiling blijkt dat 4 van de aanwezige leden vóór een tellingennummer zijn, 17 zijn tegen. Pieter-Paul wenst zich over deze uitslag te beraden. De voorzitter schorst daarop de vergadering.

Na de schorsing wordt besloten dat elke telling dadelijk gepubliceerd wordt middels een commentariseerd verslag. Het bezwaar van de redactie tegen de verslaggeving van de rivierentelling vervalt, doordat Herman Meekes, die de rivierentellingen van Henk de Vries overneemt, hereid is de resultaten minder tabellarisch en met meer tekst te verwerken.

BESTUURSVKIEZING

Op een vraag van een van de leden verklaart Henk de Vries dat hij herkiesbaar is. Het bestuur draagt 1 kandidaat voor, namelijk Laurens Rietveld. Aangezien er verder geen voordracht opge maakt is, is de vergadering voor 2 bestuursplaatsen vrij in haar keus. Uit een dergelijke vrije verkiezing blijkt het best de voorkeur van de vergadering. Henk de Vries, Laurens Rietveld en Dick Visser worden gekozen. Ook Dick Visser gaat accoord met zijn verkiezing.

STOOTVOGELTELLINGEN

Dick Visser houdt een warm pleidooi voor de stootvogeltellingen. Het feit, dat een groot gedeelte van de Nederlandse buizerdpopulatie in ons gebied overwintert, is op zich al genoeg reden om met enthousiasme verder te gaan.

RIVIERENTELLINGEN

Herman Meekes neemt de organisatie van Henk de Vries over. Belangstellenden kunnen zich nog bij Herman opgeven.

ANDERE ACTIVITEITEN

Dick Visser stelt voor een kraaienslapplaats-telling te organiseren. Pieter-Paul pleit voor een Avifauna van Nijmegen. De vorige inventarisatie is bijna 10 jaar oud.

Wouter Helmer wil ca. 10 excursies organiseren en vraagt om suggesties. Jos van Dokkum meldt dat voor de leesmap geen belangstelling is dit in tegenstelling tot de leesmappen.

Pieter-Paul vraagt om maandelijkse bijeenkomsten, maar het verleden

heeft uitgewezen, dat daar weinig animo voor is.

NB. Het UITSPRAKENSBELEID is wegens afwezigheid van Wim van der Zande, die dit punt wilde opvoeren, niet besproken.

Rob Gorissen (secretaris) en Johan Thissen (voorzitter)

VOORJAARSVERGADERING

Donderdag 5 maart 1981

om 20.00 uur precies in Wiskunde en Natuurwetenschappen aan de

Heyendaalseweg, zaal N5

1. Opening en definitieve vaststelling van de agenda
2. Mededelingen van het bestuur
3. Financieel verslag 1980 van de penningmeester en verslag van de kascommissie
4. Jaarverslag 1980 -verslagen van de werkgroepen: archief, excursies, leesmappen, avifonothek, nestkastvervaardiging, nestkastplaatsing, riviertellingen, SOVON, stootvogeltellingen, vogelcursus, wintervoeding) -bespreking van de werkzaamheden van de werkgroepen
5. Nieuwe activiteiten -slaaptrektellingen -broedvogelinventarisaties -andere
6. Rondvraag en sluiting ± 22.00 uur

Zaterdag 18 april tot en met dinsdag 21 april: PAASKAMP op AMELAND

Niet als voorgaande jaren zal er overnacht worden bij de familie Kiewied, Kooiplaats 2, Buren. De totale overnachtingskosten per persoon zijn ongeveer f 18. Er zijn 15 plaatsen beschikbaar. Wie het eerst komt, het eerst maalt. Aankomst bij R. Gorissen, Heilige Stoel 52-12, 6601 VG Wychen, tel. 08894-14716.

Het vervoer kan men wellicht in onderling overleg regelen. De eerste boot gaat op zaterdag om 8.45 uur uit Holwerd. Deze boot kan men niet met het openbaar vervoer uit Nijmegen halen. De eerste boot, die men met het openbaar vervoer (trein Zwolle-Leeuwarden) gaat om 13.45 uur uit Holwerd. Men moet dan om 9.50 uur uit Nijmegen vertrekken. Dit alles onder voorbehoud.

FENOLOGIE 1981

Bij deze Mourik is een fenologieformulier ingesloten. Gelieve dit in de loop van juni in te zenden naar Peter Brouwer, Peter Brugmanstraat 44, 6522 EN Nijmegen.

WINTERVOEDERING

Met verstand vogels voeren, een probleem dat met bijna elke dieren-vriend in de winter nader besproken moet worden. Verenigingen voor vogelbescherming die nog van een verouderd standpunt uitgaan en samenstellers van Voedsel hameren het ons jaar in jaar uit in: "onze zangvogels behoren van de herfst tot het voorjaar voortdurend gevoerd te worden".

Ondanks deze voortdurende herhaling is deze opvatting volkomen fout, ja, zelfs gevaarlijk! Want vogels hebben alleen dan onze hulp nodig wanneer sneeuw en ijs hun natuurlijke voedselbronnen versperren.

Nu zal menig een zich afvragen waarom erkende vogelkenners de vaste voeding van de vogels verzieken, tenslotte is het immers heel onderhoudend 'n stuk vogelleven vanuit het raam te kunnen observeren. Tot ongeveer twee decennia geleden was er dan ook niets tegen dit onschuldige genoeg in te brengen. Intussen heeft echter een bacteriële ziekte, de SALMONELLOSE, alles totaal veranderd.

De verwekker van deze besmettelijke ziekte wordt met de uitwerpselen van zieke dieren uitgescheiden; komt deze nu in het voedsel terecht -en dat is bij onvakkundig aangelegde voederplaatsen bijna altijd het geval!- dan besmet de ziekte de vogel die zo'n stukje besmet voedsel opeet. Jaarlijkse leggen ontelbare vogels hierdoor 't loodje.

Wat kan men daar nu tegen doen?

Op de eerste plaats: Voederplaatsen moeten worden schoongemaakt, -maar beter kunnen ze helemaal verdwijnen- zodra het weer zachter wordt,

Ten tweede: daarbij moet al het voedsel verzameld en vervolgens vernietigd worden.

Ten derde: Het wordt ten zwaarste aanbevolen hierna de plaats met ontsmettingsmiddel te reinigen.

Ten vierde: Als andere oplossingen bieden ook de voedselballen en mezenringen in de winter een mogelijkheid. Deze kunnen namelijk nauwelijks door uitwerpselen bevuild worden.

Ten vijfde: Kleine voederilo's, waarin het uit de opening weggehaalde automatisch wordt aangevuld, bannen het gevaar voor SALMONELLOSE uit.

TERWILLE VAN DE VOGELS: DENK ERAAN!!!

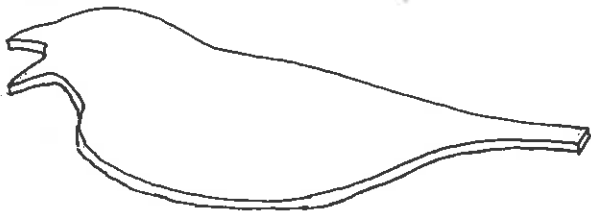
Aan onverstandig voeren gaan méér vogels ten gronde, dan er door de winter heen geholpen kunnen worden.

Bovenstaand artikel lees ik onlangs in het tijdschrift 'DAS TIER' (december 1980, nr. 12) en ook met deze vertaling wil ik het belang en de kennis hiervan met anderen delen.

Lies begheyn

Pimpel	3	1	3		4	4	6	5		11	1								
Matkop	1							2											
Staart		18	6				14			5	10								
Rietgor																	1		
Groenli			2																
Kneu						8													
Sijs								28											
Vink	10	1	3		4	6	11	11		1									
Ringmus			145		1	25	22	45		30		4							
Spreeuw	183	82	147	127	120	148	25	404	676	41	111	430	550	57	324	82	173	50	
Zw. kraai	78	2	46	96	152	46	50	35	100	61	26	48	36	40	23	41	27	21	
Rook	11	13	3		15	19	3	16		46	49	20							
Kauw	9	14		51	2	6	40	55	28	27	47	62	61	35	1				
Ekster	50		2	22	28	5	27	12	23	65	13	9	17	53	10	2	14	5	2
Wl. gaai	3		1	1		4	2	2	6										

Frans Nillesen
Herman Meekes Heidevenstraat 117 , 6533 TL Nijmegen

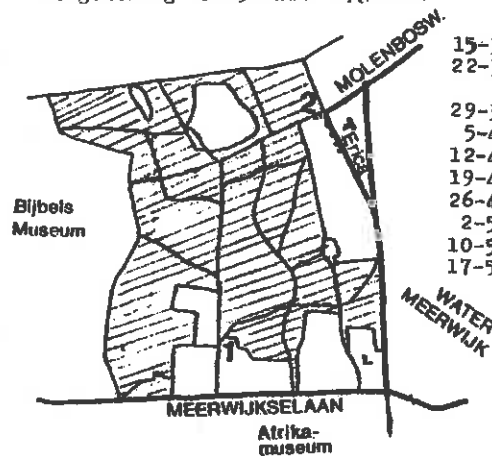
BROEDVOGELINVENTARISATIE

De pogingen om tot een broedvogelinventarisatie als project van de gehele VWG te komen lijken vooral door de medewerking van de NJN-afdeling Nijmegen te slagen. Als inventarisatiegebied is op de bijeenkomst op 29 januari de Westermeerwijk uitgekozen, een gebied van ongeveer 90 ha, waarvan circa 70 ha bos. Het gebied is nogal gevarieerd met naald- en loofhout, wat grasland, een enkele akker en langs het Klappeienpad bij hotel Erica enkele huizen met tuinen. De Westermeerwijk ligt 3 km ten zuidoosten van de stad Nijmegen, tussen de Heilig Landstichting en Berg en Dal.

Het is de bedoeling, dat het gebied minstens 15 maal geïnventarieerd wordt door een min of meer ervaren persoon, die op zijn tocht enkele "leerlingen" zal meenemen. De excursies vinden plaats op zondagmorgen, omdat er dan de minste geluidsoverlast is van verkeer. Ze beginnen steeds ongeveer 45 minuten vóór zonsopgang.

Voor aanmelding en inlichtingen over exacte begintijd, beginpunt (bijvoorbeeld de punten 1 en 2 op het kaartje lijken geschikt) moet men zich wenden tot de betreffende leider. Let wel: de excursieleiders bepalen zelf hoeveel mensen ze meenemen!

Wanneer om welke reden dan ook een tocht niet doorgaat, moet de betreffende leider contact opnemen met Raymond Schuurkes, tel. 080-224514, die dan in de loop van de week op z'n eentje het gebied zal bezoeken. Op vrijdag 3 april is er om 20.00 uur een eerste evaluatiebijeenkomst in een van de collegazalen van Wiskunde en Natuurwetenschappen. Voor zover de leiders aanwezig zijn, kan men zich dan en natuurlijk ook op de ledenvergadering van 5 maart opgeven.

15-3	Henk de Vries	08850-13614
22-3	Dick van Dorp	080 -427041
		of 08819-3369
29-3	Wouter Helmer	080 -233371
5-4	Gerard Verkleij	080 -770378
12-4	Henk de Vries	zie boven
19-4	Paul Scholte	080 -222931
26-4	Frank Sterok	080 -229947
2-5	Dick visser	08870-3454
10-5	Dick van Dorp	zie boven
17-5	Henk de Vries	"
24-5	Gerard Verkleij	z.b.
31-5	Ward Hagemeijer	080 -441718
7-6	Paul Scholte	z.b.
14-6	Frank Sterok	z.b.
21-6	Paul Scholte	z.b.
28-6	Henk de Vries	z.b.

ACTIVITEITENENQUETE

Om een indruk te krijgen van de activiteiten van de leden en van hun wensen en ideeën op dit gebied herhaalt het bestuur de enquête, die met succes ruim twee jaar geleden gehouden is. Ingesloten bij deze Mourik is het enquêteformulier. U wordt verzocht het in te vullen en binnen enkele weken weer in te leveren, bijvoorbeeld op de ledenvergadering van 5 maart of door het op te sturen met een waarnemingsformulier danwel het anderszins in te leveren bij een van de bestuursleden.

Zij, die zich niet voor enigerlei activiteit opgeven of het formulier niet terugzenden, worden geacht sympathiserend lid te zijn.

Financieel verslag over 1980

Inkomsten		Uitgaven	
Saldo per 1-1-1980	f 1.005,61	Drukwerk "De Mourik"	f 735,46
Contributies 1979	f 12,50	Redactiekosten	f 43,77
Contributies 1980	f 1.650,00	Porti "De Mourik"	f 219,80
Contributies 1981	f 107,50	Mat.stootvogeltellingen	f 79,00
KNNV-bijdr. info.-avond	f 50,00	Porti stootvogeltellingen	f 30,00
Cursusboekjes (61)	f 457,50	Archiefmateriaal	f 12,95
Cursusgelden	f 270,00	Ladenkast	f 150,00
Giften	f 8,71	Bijdrage luchtfoto	f 50,00
Losse afl. "De Mourik"	f 6,00	Girobetaalkaarten	f 39,40
Rente	f 57,31	Lezingen	f 136,10
		Kamer van Koophandel	f 50,00
		Enveloppen en etiketten	f 117,80
		Drukkosten kaart	f 44,84
		Cursusboekjes	f 234,10
Saldo per 1-1-1981	f 1.530,06	Reisgeld	f 14,10
		Milieumanifestatie	f 15,00
		Overige porti	f 11,15
		Diversen (fotokopieën etc.)	f 30,45
		Waarnemingsformulieren	f 12,00
		Dia's vogelcursus	f 69,15
			f 2095,07

Opmerking.

De toename van het saldo is grotendeels te danken aan het verschil tussen inkomsten en uitgaven wat betreft de beginnencursussen.

H.de Vries

MUTATIES

Nieuw lid: H.T.M. Peters, Kraayenberg 80-04, 6601 RM Wychen

Adreswijzigingen: J.M.J. Spauwan, Vermeerstr. 30, 6521 LX Nijmegen
080 227661

J. Wilbers, de Hoefkamp 10-46, Wychen

M. Driessen, de Vlier 16, 6581 WE Malden, 080 582383

Hugo de Vries, Jufferkade 92, 3011 VW Rotterdam

010 128469

J.G.E. Geraets, Schuttersweg 2, 5438 AH Gassel

08860 4768

Opzegging: Th. Kersten, Malden

piekjaar voor de Wintertalingen. Dit geldt niet voor de Wilde Eend. We zien dat de Wintertaling beduidend meer gezien wordt langs de Waal. Voor de Wilde Eend schommelen de aantallen enigszins. In totaliteit lijkt het aantal Wilde Eenden toe te nemen en dat van de Wintertaling terug te lopen.

	M A A S										W A A L								
	13L	14L	15L	16L	17L	18L	13R	14R	15R	16R	17R	18R	2L	3L	4L	5L	6L	7L	8L
Fuut																			
Dodaars	1				4		2	1			3		20	32	16			2	66
Bl.reig	4	1		10	4	2	2	1	6	5	1	2	4	4	4		4		1
Wi.eend	234	30		70	46	60	530	493	157	299	187	21	617	59	95	1	12	17	80
Wint.te	20							3		11			173	32	16		1		
Smient	10												485						160
Pijlstaar													6	7					
Slobeer													4	73					1
Kroonree													1						
Kuifeer	15			47	4	1			50	37	131		8	127	31				
Tafelee	333			95	2			45	72	12	51	58	1	2	60				1
Brilduif															1				
Gr.zaag										1				2					
Nonne														8					
Casaroo														1					
Gr.gans														33					
Kolgan														1					
Nijlgans														12					
Knobswa						5	2		2	12		4	47	6	1		1	9	
Kl.zwaag	30																		
Wi.zwaag																			2
Buizerd	2	2		2	2	1	1	1	7	1	2	2	1	23	2		2	2	
Bl.kiek														1					
Slechtv										1									
Torenva	2			3			3	2	1	1	1	2	1	5	1				
Patrjts	1					16		4											
Wa.hoer	1	6		8	10	6	9	3	5	27	11	2		2	21	1	10	3	1
Meerkos	180	181		173	35	5	122			562	461	13	1194	844	440		12	88	546
Kievit	60	17		980	1680	460	551	720	247	1800	1056	228	495	422	68				
Wa.snip														2		1			1
Wulp							11				4				2		1		1
Gr.mant														1					1
Zilv.me														2			1		25
Storame																			
Kokmee	420	112		28	315	508	281	575	48	145	261	42	102	9	4	17			
Holendu					5	4	7				11								
Houtduif	61			16	29	32	22	46	20	49	56	3	35	82	3		1		
Turktoer	2							2	2	4	1								
Steenuif									2										
Veldlee	1																		
Graspie																			
Winkor	4			1		1	1	1	2	3		1		1	2		1	1	
Hegmus	1										1								
Gr.ljst						1	1	1	1	1									
Kramsvo	47	100		65	12	30	132	49	40	230	170		200	41					
Zanglijt	1																		
Koperwi	8	8		2	31	3	3	252	43	231	40		3	22	19				5
Merel	9	2		1	19	20	5	12	9	29	16		2	3	4	1	1	3	1
Roodbor	2	1						2	1	2	2				1	1			
Goudhaas																2			
Koolmee	10	1		1	12	1		6	6	6	10	1		3	1				

15 november 1980

VELDWAARNEMINGEN mei-aug

15 november was het slecht telveer met veel regen. Desondanks zijn er vrij veel leuke waarnemingen gedaan. Hieronder volgen ze per rivier:

Maas links	Maas rechts	Waal
Smient 10	Grote zaagbek 1	Casarca 1
Kleine zwaan 30	Kleine zwaan 5	Krooneend 1
Albino zw. kraai 1	Slechtvalk 1	Brilduiker 1
	Sijs 28	Grote zaagbek 2
		Nonnetje 8
		Kolgans 1
		Blaauwe kiekendief 1

Deze keer hebben we de aantallen kuif- en tafeleenden eens bekeken over de laatste vier telseizoenen:

Kuif- en Tafeleend in november:

	Waal '77	'78	'79	'80
K 105	0,48	56	81	166
T 217		111	335	10
		0,50	0,24	16,6
	Maas '77	'78	'79	'80
K 176	1,42	349	387	285
T 124		261	337	659
		1,34	1,15	0,43
Totaal				
K 281		395	468	451
T 341		372	672	669

Opmerkelijk is, dat terwijl de totaalaantallen Kuif- en Tafeleenden die geteld zijn in met name '79 en '80 nauwelijks verschillen en een geheel andere verdeling te zien geven over de twee rivieren.

Verder valt op, dat de aantallen van zowel '77 en '78 als van '79 en '80 weer dicht bij elkaar liggen.

Dat '80 een uitzondering is, valt te zien aan de andere "winterenden": Gr.zaagbek, Nonnetje en Brilduiker, die met uitzondering van de Brilduiker van '78 nooit bij novembertellingen gezien zijn (vanaf '77).

Waarschijnlijk is dit het gevolg van de koude-inval in begin november.

Hieronder volgt nog een vergelijking tussen de aantallen Wilde Eenden en Wintertalingen:

	Waal '77	'78	'79	'80
WE 1409	2,39	605	1298	880
WT 589		236	198	212
		2,56	6,56	4,15
	Maas '77	'78	'79	'80
WE 637	3,68	1017	971	2127
WT 173		47	77	34
		21,6	12,6	62,6
Totaal				
WE 2046	2,65	1622	2269	3007
WT 772		283	275	246
		5,73	8,25	12,22

Bij vergelijking van de aantallen van de verschillende jaren springt '77 er uit als

casarca: 15-5, 1q, Millingerwaard (JH,W); 19-8, 1q, Sluiskolk Erlecomse Waard (OH,PB).

geoorde fuut: 12-8, 3 ex. Oude Waal-Ooypolder, vrijwel in winterkleed (NJN).

kuifduiker: 12-8, 3 ex. Oude Waal-Ooypolder, vrijwel in winterkleed (NJN).

aalscholver: +40 ex. Kaliwaal-Ooypolder (W,PB); 4-6, 1 ex. id. (UH). roerdomp: 25-5, 1q 1q Oude Waal-Ooypolder, 1q Millingerwaard (NJN); 25-6, 1q Ooyse Graaf (OH).

woudaapje: seizoen 80 1 à 2 p. Groenlanden (OH).

oievaar: 3-5, 1 ex. Pompweg Ubbergen overvl. (TL);

1-6, 2 ex. Maasheggen Afferden (Ey).

knobbelzwaan: aug. + 40 ex. Bisonbaai-Ooypolder (versch. waarn.).

grauwe gans: 23-8 41 ex. Ooyse Graaf (PS, JH).

bergeend: 31-5, 1 ex. q Zwembad Gennep (Ey); 6-6 1 ad+1 jun. Erlecomse Waard (OH); 22-6 p + 6 jun, q + 5 jun., + 20 ex. Millingerwaard (W); 6-8 2 ad+10 juv Bisonbaai-Oost, Ooypolder (PB).

smient: 1-8 6 ex. Erlecomse Waard (OH, PB).

krakeend: 4 ad Kekerdomse Waard, 1q Millingerwaard (W)

wintertaling: 6ad, 2qq Millingerwaard (W); 10-8 ca 10 ex. Oude Waal-Ooypolder (W, JH).

zomertaling: 10-8 ca 60 ex. Oude Waal-Ooypolder (W, JH).

slobeend: 21-5, 8ad Bisonbaai-west, 21 ad Erlecomse Waard, 2ad Kaliwaal-Ooypolder, 9 ad Millingerwaard, 7ad Oude Waal-Ooypolder (BN); 10-8, 250 ex. Oude Waal-Ooypolder (WJH).

krooneend: 8-7/13-8 q + 4 juv (d zo nu en dan ook gezien) Groenlanden (versch. waarn.).

wespendief: 15-5 24 ex. Wylerberg trek→N, 31 ex. H. Landstichting trek→N (W, JH); 6-8 3 ex. Maasheggen tussen Sambeek en Groenlingen (JH).

zwarte wouw: 15-5, 1 ex. Wylerberg →N (W, JH); 26-5 1 ex. Maasheggen Afferden (Ey); 5-6 1 ex. Groenlanden (OH).

mandarjneend: 31-7, 1 ex. Oude Waal-Ooypolder, 1 ex. Erlecomse Waard (PB).

nijlgans: 23-8, ca 20 ex. Erlecomse Waard (PS, JH).

grijs: 2-8, 1 ex. Ons Erf Berg en Oal rospovervl. (JH).

kleinste waterhoen: 25-5, 1q Tien Geboden (NJN).

rode wouw: 3-5, 1 ex. Kaliwaal-Ooypolder→O (W, PB); 13-5 1 ex. Duivelsberg→ZO (PB); 15-5 1 ex. Wylerberg→N (W, JH); 24-5, 1 ex. Valburg→NO (JH), 1 ex. H. Landstichting→NW 13,30 (PS).

bruine kiekendief: seizoen '80 3 broedgevallen Ooypolder: 1q+2qq, 1q, 1q zonder nest.

blauwe kiekendief: 23-5, 1q de Hamert (HS).

buizerd: seizoen 80 2 broedgevallen Ooypolder.

torenvalk: seizoen '80 aanzienlijk beter dan '79 bijv. Groenlanden: 1 p+4 juv, 1p+5 juv, 1p+6 juv. '79: 0.

waterral: 24-5, 2ad Oude Waal-Ooypolder; 25-5, 4ad Groenlanden-zuid 3ad Groenlanden (NJN); 31-5, 6-6 2ad Ooyse Graaf (PB) (nr. 4 1980 rubriek veldwaarnemingen van het Vogeljaar geeft ook informatie)

porseleinhoen: 25-6, 1 ex. d Tien Geboden (OH).

kwartelkoning: 8-5, 1 ex. Bammelse Waarden (BN); 25-5, 2ad Bisonbaai-west (NJN); 31-5, 6ad ex. (waarsch. uitgemeaid) Bisonbaai (WVG-ekskursie).

kluit: 6-6, 4 nesten met resp. 4,4,3 en 2 eieren Millingerwaard (OH). 13-7, o.a. 2 juv. Millingerwaard (W).

bontbekplevier: 25-5, 1 ex. + 1 ex. kleine plevier Steenfabriek Groen-
landen (NJJ); 6-6, 1 p Millingerwaard (OH); 12-6 1 ex.
Erlecomse Waard (OH); 10-8 1 ex. Erlecomse Waard
(PS,W,JH).

zilverplevier: 25/26-5, 1 ex. Millingerwaard in zomerkleed (W,JH).
kempiaan: 23-6, g+d Millingerwaard (JH).

watersnip: min. 85 ex. Oude Waal-Ooypolder (W,JH).

regenwulp: 26-5, 1 ex. H.Landstichting 's nachts (W); 23-8, 1 ex.
Bisonbaai → ZW (PS,JH).

wulp: 26-5, 9 ad, 2 juv. Stuw Afferden (Re); 23-6 1 ex. Erlecomse
Waard (JH); 12-7, 1 ex. Millingerwaard (PB); 28-7 160 ex.
idem (OH); 10-8 130 ex. Erlecomse Waard (PS,W,JH).

zwarte ruiter: 25-5, 1 ex. Millingerwaard (JH), 1 ex. Oude Waal-
Ooypolder (NJJ); 23-6, 1 ex. Millingerwaard (JH).

kokmeeuw: 12-6, 113 nesten kolonie Kaliwaal-Ooypolder (OH).

tureluur: 11-7, ± 50 ex. Erlecomse Waard (OH).

groenpootruiter: 0-5 ex. Steenfabriek Hulsman Milsbeek (Re);
11-7 enk. ex. Erlecomse Waard (W,OH); 6-8 ± 15 ex.
Maasheggen Sambeek/Groeningen (JH).

uitgatje: 6-6, 2 ex. Millingerwaard (OH); 12-6, 1 ex. de Hamert
(Ns); 23-6, 1 ex. Millingerwaard (JH); 6-7 1 ex. kreuz-
furth bij Horst Groesbeek (GM,JI,W).

bosruiter: 30-6, 1 ex. Millingerwaard (OH); 11-7 enk. ex. Erle-
comse Waard (OH); 31-7 1 ex. Vlistberg-Ooypolder (PB);
6-8, 3 ex. Maasheggen Sambeek/Groeningen (JH);
8-8, 5 ex. Oude Waal-Ooypolder (W).

oeverloper: 19-5, 17 ex. Mookse Plas (Re); 6-6, 1 ex. Kaliwaal-
Ooypolder (PB); 11-7 enk. ex. Erlecomse Waard (OH);
6-8, o.a. 28 ex. Erlecomse Waard/Kaliwaal-Ooypolder
(PB).

steenloper: 26-7, 1 ex. Millingerwaard overgangs winterkleed (PB).
kleine mantelmeeuw: 10-8, 1 juv ex. Steenfabriek Groenlanden (W,JH)
visdief: 4-6, 22 nesten Kaliwaal-Ooypolder (OH); 27-6 1-2 p Oos-
terhout-kolken (OH).

velduil: 21-5, 1 ex. de Vilt Beugen (Re).

nachtzwaluw: 30-6 g + d Mulderskop (W,GV,Ha); 16-6, 3 d d de Hamert
(Ns).

ijvogel: 10-8, 1 ex. Oude Waal-Ooypolder (W,JH); 13-8, 1 ex.
Broekse Wisken Grave (W).

hop: 19/22-8 1 ex. Steenfabriek Groenlanden (OH,PB,s.a.).

draaihals: 5-5 ex. Hezelstraat Groenlanden (OH); 8-5 1 ex. Oude
Waal-Ooypolder (PB); 10-5, 1 ex. Maasheggen Afferden
(Ey); 14-5, 1 ex. Stuw Sambeek (Ey); 26-8, 1 ex. Steen-
fabriek Groenlanden ringvangst (JH,OH).

groene specht: 3 d d Hatertse Brök (VWG-ekakursia).

oeverzwaluw: 19-5, + 200 ex., 72 nesten Walbeckheide Bergen (L)
(Ns); 17-7, 200 ex. Millingerwaard; 24-7 g d n ex. idem
nesten onder water (OH).

boomleper: 5-5, enk. ex. Rijksweg Klief bij Wylersbergmeer (PB).

noordse nachtegaal: 25-5 tot min. 6-6, 1 d 2 Groenlanden (versch. un).

rouwkwikstaart: 23-5, 1 p Wylersbaan Groesbeek (BN).

blauwborst: 19-8, 1 d Oude Waal-Ooypolder (PB).

tapuit: 25-5, 1 ex. Maasheggen Afferden (Ey); 15-8, 1 p Oude Waal-
Ooypolder (PB).

beflijter: 1-5, 1 d Hezelstraat Groenlanden (PB); 5/6-5, 1 d Ons
Erf Berg en Dal (FS).

kramavogel: 1-5, 1 ex. Oosterhoutse bos (Fb); 26-8, 1 ex. Steen-
fabriek Groenlanden (PB).

sprinkhaanrietzanger: 11-5, 2 d d 2 Kranenburgerbroek (W,JI,WZ).

snor: 13-5-80, 1 d 2 Querdamm Ooypolder (PB); 22-5, 1 d 2 Ooyse
Groef (PB).

fluit: 5-5, 1 d Kolenbrandersbos Millingerwaard (JH).

	WAAI							MAAS					
	21.	31.	41.	51.	61.	71.	81.	13	14	15	16	17	18
Kievi.	1265	805	2	4	6	5	58	403	180	232	1268	2004	1225
Wa.en	59	65			3		26		2				
Wulp	2				1	1		4					
Oev.l			2										
Turel	1												
Zw.ru	53												
Gr.p.r		1											
G.mant	1												
Zil.m	1							2					
Storm	5		20			2	8	5	4	3	16	16	3
Kokme	830	361	264		107	8	192	873	444	168	752	1820	822
Hold	1				1			3	3		43	2	
Houtd	79	19	1	1	3	47		153	61	18	77	125	11
Tu.to									2	1	1	19	
St.oi			1										1
G.B.S													
Veldl				1				37	1		27	31	10
Grasp		20						41	10	10	30	15	40
Wi.Kw						2		2	1		3	5	
Wiko			2	1	1	2		2			4		1
Hegge									1		2	1	
Gr.ly	2							8	2		2	13	1
Krams		1						5	2			1	7
Zangl								6	2	2	1		
Koper		22	39		20	1		269	56	153	71	3	2
Merel	1	2	1			7		11	12	8	14	5	1
Tapui													1
P.b.t									1				
Gek.rs								3					
Zw.r.st		1						1	5				
Roodb	2	1						6	1	1	5		2
Goudh								10					
Koolm			1				5	1	26	9	9	25	9
Pimpel								5	1		7	1	1
Matkop												1	
Sta.me	2							30	2	8	2		
Bo.kr											3		
Geelg									1				
Rietg		1											
Putter								30					
Kneu			2					22	4	4	3		
Sijs											12		
Vink		1						9	2	15	6	28	4
Keep								1			1	20	
Ringm			15					89	17	5	100	124	
Speen	200		87	290	127	200	210	1046	1633	144	1045	1213	360
Zw.Kr	24	39	21	12	34	7		87	98	47	190	107	135
Bo.Kr													1
Roek				5		5		21	290	25		28	116
Kauw	62	11			4			30	124	15	36	8	130
Fkster	1	26	8	4	11	1	1	69	63	44	88	43	17
Gaal		1	1					5	2	4	13		1

Tabel 3
Verhouding van de aantallen kokmeeuwen/stormmeeuwen per telvak per jaar.

Waal	'77-'78	'78-'79	'79-'80	Maas	'77-'78	'78-'79	'79-'80
2L	12,7	26,4	99,8	13	62,4	87,7	146
3L	30,4	33,6	15,7	14	22,0	30,6	211
4L	13,0	43,7	14,7	15	89,1	127	116
5+6L	31,0	21,6	16,7	16	35,5	13,3	9,7
7+8L	30,1	49,9	29,8	17	5,9	9,3	4,2
				18	41,4	14,6	8,8

De verleiding is groot om wat betreft de Waal een heel verhaal op te hangen over allerlei verlopen die er te vinden zijn. Naar mijn mening is dat echter nog te vroeg. Voor de Maas gaat dat grotendeels ook op, behalve als we kijken naar grote verschillen die over deze drie seizoenen blijven bestaan: Telvak 17 springt er duidelijk uit als het vak vak met ieder jaar het laagste verhoudingsgetal. Dat betekent dus dat hier in verhouding veel stormmeeuwen zitten ten opzichte van het aantal kokmeeuwen. Blijkbaar is dit telvak (van Grave tot Ravenstein) erg aantrekkelijk voor stormmeeuwen. Er rijst dan de vraag: waarom?
Dit willen we in de komende tijd wat beter nagaan. Mensen die ideeën hebben over het waarom van deze aantrekkelijkheid van telvak 17 kunnen hun suggesties kwijt bij schrijver dezes.

Ter completering van dit meeuwenverhaal geven we hier nog een overzicht van de aantallen grote meeuwen langs de rivieren.

Tabel 4
Seizoentotalen van de grote meeuwensoorten per rivier.

	WAAL	'77-'78	'78-'79	'79-'80	MAAS	'77-'78	'78-'79	'79-'80
Zilvermeeuw	229	140	79	79	45	312	121	
Kleine Mantel	3	11	8			6		
Grote Mantel	4	11	6					

Voigt nu de totaal-tabel van de oktober tellingen.

	WAAL								MAAS								
	2L	3L	4L	5L	6L	7L	8L	9L	10L	11L	12L	13L	14L	15L	16L	17L	18L
Puut	11	26	17			1	32		4								1
Dodaa		2															
Bl.Re	12	10	6	2	1	7	6	2	3		4	4	4				5
Wi.Ee	161	70	240		55	55	114	610	115		2	3	3	3			6
Wi.Ta	148	76	72		4												
Krake	2																
Smien	42	41					60										
Pijls	4	18															
Slobe	13	350				6			7								
Kuife	8	63			9			1	1	1						72	
Tafel	7	105			6			78	5	46	4						
Handa.e	1																
Gr.Ga		6															
Brand																	
Nijlg	5																
Ku.Zw	20	27	7		17	19	8										
Bulze	4	7	1	2	1												
Sperw	1		1														
Havik	1																
Toren	1	6	1	1	1				4								2
Fatry									1								
W.hoe	1	1	1		6	1	3										
Meerk	288	460	510		117	4	102										4

grauwe vliegenvanger: 6-5, 1 ex. Oosterhoutse bos (tb).
bonte vliegenvanger: 5-5 tientallen Reichswald, vooral donkere vorm (W.JT).
grauwe klauwier: 20-5, 2 ♂♂ boswachterswoning Reichswald (W); 7-7, 0 + 0 idem (Hs).
putter: 10-8, 14 ex. Bisonbaai-west (W, JH).
barmsijs: 1-5 aanw. Ons Erf Berg en Dal (FS).
ortolaan: 1 ♂ Bos Frecherr von Vittinghof-Schell (W, JH).

Bij de waarnemingenrubriek in het vorige nummer van de Mourik had ik niet vermeld, dat men zijn/haar waarnemingen weer naar mij op kan sturen. Brave mensen die de VWC leden zijn hebben de meeste mensen hun gegevens dan ook angstvallig thuisgehouden. Hier dus ten overvloede: laat iedereen zijn/haar waarnemingen, al of niet systematies verzameld, naar mij opsturen, zodat datgene wat in het archief is opgenomen enigszins representatief is voor de vogelwereld in het werkgebied van de VWC. Mochten mensen twijfelen of hun waarnemingen wel van nut zijn voor het archief, dan kunnen ze altijd met mij contact opnemen. Wanneer men niet gewend is aantekening te houden van datgene wat men op ekskursies tegenkomt, wordt ten sterkste aangeraden dit wél te gaan doen. Het is voor jezelf leuk en nuttig voor anderen.
Overigens: uit de waarnemingen mag blijken dat er maar een zeer beperkte groep mensen over een klein gedeelte van ons werkgebied gegevens instuurt, kan daar eindelijk niet eens verandering in komen?

sept - dec 1980

fuot: 23-11, 157 ex. Bisonbaai (NJN).
kuifduiker: 13-12, 1 ex. Maastr. (wut).
aalscholver: 19-10, 98 en 56 ex. Brugwijk → W; 20-10, ca 100 ex. Groesbeekseweg Nijmegen → Z (HJ), 13-12, Maastr. R 16 (wut).
purperreiger: 18-9, 1 ex. Bisonbaai-west binnendijks (OH).
knobbelzwaan: 8-9, 42 ex. Bisonbaai (OH).
kleine zwaan 27-10, 6 ex. Groeningse duinen (ty); 13/14, 74 ex. Maastr. (wut).
wilde zwaan: 22-11, 3 ex. Erlecomse Waard (PB).
rietgans: 20-11, 36 ex. Groenlanden → ZW; rond 7-12 zeer sterke trek van kol- en rietganzen Nijmegen s.o.
grauwe gans: 13-10, ± 15 ex. Nederrijk gehoord → ZW (PS), 26-10, 40 (tamme) ex. Kaliwaal-Ooypolder (NJN).
bergeend: 14-12, 12 ex. Bisonbaai, 2 ex. Millingerwaard (NJN).
brandgans: 18-10 en 13-12, 2 ex. Maastr R 14 met olie besmeurd (wut); 3-12, 1 ex. tussen meerkoeten Bisonbaai en 12-17 1 ex. circul. v.d. Ooy tussen rietganzen (PB).
smient: 1-9, 7 ex. Oude Waal-Ooypolder (OH); 15-11, 485 ex. Kaliwaal-Ooypolder (wut).
krakeend: 28-9, 8 ex. Millingerwaard (NJN).
wintertaling: 26-12, 360 ex. Kaliwaal-Ooypolder (PB).
wilde eend: 7-12, 2850 ex. Kaliwaal-Ooypolder (W).
pijlstaart: 28-9, 1 ex. Oude Waal-Ooypolder (W).
zomertaling: 14-9, 1 ex. Waal tr 14 (wut).
sloebend: 5-10, 430 ex. Oude Waal-Ooypolder (BN).
kroonarend: 28-9, 1 ex. Millingerwaard (NJN); 5-10, 1 juv ♂ Jonkmanshof Ooypolder (BN); 15-11, 1 ex. Oude Waal-Ooypolder (wut).

tafaleend: 26-10, 210 ex. Bisonbaai (NJN).
 toppereend: 31-10, 1 ♂ Kaliwaal-Ooypolder in groepje tafaleenden (W)
 eidereend: 16-11, 1 ♀ Bisonbaai (W, AE).
 brilduiker: 28-10, 1 ♀ + 2 juv ex. Oude Waal-Ooypolder (W); 13-12
 1 ex. Maastr R 15 (wvt).
 nonnetje: 3-11, 2 ♂ Oude Waal-Ooypolder (BN); 13-12, 1 ex. Maastr
 R 17 (wvt); 14-12, 150 ex. Millingerwaard (NJN).
 grote zaagbek: 1-11, 2 ♂, 1 ♂ Kaliwaal-Ooypolder (BN, JN); 13-17
 30 ex. Waaltr 18 (wvt) en 1 ex. Maastr 16 (wvt);
 26-12, 36 ex. Kaliwaal-Ooypolder (PB).
 bruine kiekendief: 30-9, 1 ♀ H. Landstichting → ZU (JH).
 blauwe kiekendief: 28-10, 1 ♀ 1 juv Niel jagend (W); 5-11 min. 1 ex
 circul v.d. Ooy (wvt en anderen).
 buizerd: 14-12, 20 ex. circul v.d. Ooy-oost en 58 ex. circul v.d.
 Ooy-west (NJN).
 ruigpootbuiserd: 2-10, 1 ex. Nederrijk → ZU (WZ).
 zeearend: 31-10, 1 juv ex. N.O. Gemaal Ooypolder (WZ).
 visarend: 7-9, 1 ex. Millingerwaard (W) en 1 ex. H. Landstichting
 (PS) zelfde ex: 14 en 21-9 1 ♂ de Hamert (Re); 2-10,
 1 ad ex. Oude Waal-Ooypolder (WZ).
 smelleken: 16-10, 1 ex. Canadees Kerkhof (Re); 26-10, 1 ex. Kali-
 waal-Ooypolder (NJN); 28-10, 1 ex. circul v.d. Ooy-
 west (HM).
 boomvalk: 3-10, 1 ex. Leuthse straat-Ooypolder (PB).
 slechtvalk: 1 ex. Uiterwaarden Middelaar (wvt).
 meerkoot: 26-12 min. 1600 ex. Bisonbaai (PB).
 kraanvogel: 7-11, 63 ex. Groenlanden NI (BB) en 24 ex. Bergerheide
 Lb. (Re).
 scholekster: 22-11, 1 ex. Putten Leuth overvl. (PB).
 kleine plevier: 5-10, 2 ex. Kaliwaal-Ooypolder (BN).
 bontbekplevier: 22-9, 20 ex. Strang Kaliwaal-Ooypolder (OH).
 goudplevier: 8-9, 2 ex. Maasheggen Vierlingsbeek (Ey); 19-10 15 ex.
 Driessen Mook (Rvt); 12-12, 1 ex. Wylerbergmeer (PB).
 zilverplevier: 28-9, 2 ex. Erlecomse Waard (W).
 kleine strandloper: 13-9, 3 ex. Millingerwaard-west (wvt); 3-10,
 1 ex. Bisonbaai (W).
 krombekstrandloper 22-9, 3 ex. Strang Kaliwaal-Ooypolder (OH).
 bonte strandloper: 13-9, 1 ex. Millingerwaard-west (wvt); 27-9,
 ca 20 ex. Erlecomse Waard (JH); 28-10, 2 ex. Bi-
 sonbaai (PB).
 kemphaan: 7-9, 12 ex. Maasheggen-Vierlingsbeek (Ey); 26-12, 4 ex.
 Erlecomse Waard (BN).
 bokje: 1 ex. Waal tr. 15 (wvt).
 watersnip: 28-9, 130 ex. Oude Waal-Ooypolder (W); 3-10, 135 ex. Bi-
 sonbaai (W).
 houtsnip: 13-9, 1 ex. Waal tr. 15 (wvt); 7-12, 1 ex. Millingerwaard
 (W, JH).
 grutto: 22-9, 2 ex. Bisonbaai-west (OH).
 rosse grutto: 5-10, 1 ex. Bisonbaai-oost (BN); 7-9, 3 ex. Maasheg-
 gen Vierlingsbeek (Ey).
 zwarte ruiter: 8-9, 70 ex. Erlecomse Waard (OH); 18-10, 52 ex. Ka-
 liwaal-Ooypolder (wvt); 23-11, 4 ex. Millingerwaard
 (NJN).
 toreluur: 13-9, 1 ex. Maas R 13 (wvt); 26-10, 5 ex. Kaliwaal-Ooy-
 polder, 2 ex. Millingerwaard (NJN).
 groenpootruiter: 11 ex. Maasheggen Vierlingsbeek (Ey); 13-9, 10 ex.
 Waal tr. 4 (wvt); 26-10, 12 ex. Kaliwaal-Ooypol-
 der (NJN); 23-11, 1 ex. Bisonbaai (NJN).
 witgatje: 13-9, 2 ex. Maas tr. 13 (wvt); 28-10, 6 ex. Millinger-
 waard (W); 6-12, 2 ex. de Bruuk (Rvt); 14-12, 3 ex. Mil-
 lingerwaard (NJN).
 bosruiter: 3-9, 6 ex. Maasheggen Vierlingsbeek (Ey); 28-9, 1 ex.
 Oude Waal-Ooypolder (JH).

Tabel 1

Verhouding van de aantallen kokmeeuwen/stormmeeuwen per rivier
 per maand. (aantal kokmeeuwen gedeeld door aantal stormmeeuwen)

jaar	Waal			Maas		
	'77-'78	'78-'79	'79-'80	'77-'78	'78-'79	'79-'80
september	38,7	11,1	66,6	134	399	168
oktober	8,2	34,0	90,8	131	252	56
november	19,0	150	32,0	116	63,9	17,3
december	31,5	34,0	65,3	28,0	14,9	25,1
januari	24,5	10,4	6,8	14,7	6,5	7,1
februari	15,5	18,7	96,5	36,8	5,4	23,8
maart	12,0	63,1	13,6	5,4	13,7	2,6
april	18,8	20,9	14,3	28,2	84,1	7,9

In tabel 1 zijn de verhoudingsgetallen van kokmeeuw en stormmeeuw
 per maand in elk jaar uitgezet voor de twee rivieren. Hier valt uit
 af te lezen of in een bepaalde maand langs een bepaalde rivier de
 verhouding tussen het aantal kokmeeuwen en stormmeeuwen belangrijk
 afwijkt van de gemiddelde verhouding (zie tabel 2). Langs de Waal
 zijn deze afwijkingen meestal niet zo groot. Bij de Maas treedt
 echter een zeer grote verschuiving op van een zeer hoog getal in
 september (6 - 20 x het gemiddelde) tot een zeer klein getal in
 februari en maart. Dit wijst er op dat de Maas een sterker wisselende
 meeuwenpopulatie herbergt dan de Waal, en bovendien dat de fluctua-
 ties een min of meer vast patroon in het seizoen hebben. met de Waal
 vergelijken we het patroon bij de Maas in de verschillende jaren, dan
 blijkt dit ook enigszins terug te vinden te zijn bij de Waal. Echter
 hier zijn de verschillen niet zo groot. Tuitzondering als oktober '77
 daargelaten).

De getallen in tabel 2 wijzen misschien op een mogelijke verschui-
 ving binnen de meeuwen populaties. De gegevens zijn echter te summier
 om hier wat meer over te kunnen zeggen.

Tabel 2

Totaal aantallen kokmeeuwen en stormmeeuwen per rivier per jaar.

	Waal (7 telvakken)			Maas (12 telvakken)		
	Kokm.	Storm.	Kok/Sto.	Kokm.	Storm.	Kok/Sto.
'77-'78	14.314	756	18,9	22.097	1036	21,3
'78-'79	21.350	847	27,6	15.552	1969	18,1
'79-'80	16.840	742	22,7	46.802	3855	12,2

Het aantal stormmeeuwen dat per jaar langs de Waal geteld werd
 blijft opvallend gelijk. Langs de Maas treedt in deze drie jaar
 steeds bijna een verdubbeling van het aantal getelde stormmeeuwen op.
 Ook het aantal kokmeeuwen neemt hier vrij sterk toe. Langs de Waal
 valt over dat aantal kokmeeuwen niet zoveel te zeggen.
 Een andere benadering van de telresultaten is het te beschouwen per tel-
 vak. In tabel 3 staan de resultaten van die bewerking weergegeven.
 Een andere benadering van de telresultaten is het te beschouwen per tel-
 vak. In tabel 3 staan de resultaten van die bewerking weergegeven.
 (Bij deze verhouding geeft een getal kleiner dan 1 aan dat er meer
 stormmeeuwen dan kokmeeuwen zijn, een getal groter dan 1 dat er
 zijn meer kokmeeuwen dan stormmeeuwen. Bij een verhoudings-
 getal 1 zijn er evenveel kokmeeuwen als stormmeeuwen.)

12 oktober 1920

Onder vrij ongunstige weersomstandigheden werd op 12 oktober de tweede telling van dit seizoen gehouden. Het weer stevte en er viel regelmatig regen.

Desondanks zijn er toch nog wel vermeldenswaardige waarnemingen gedaan. Hier volgen ze:

Maas: 2 (waarsch. ontsnapte) met olie besmeurde brandganzen, 4 wulpen, 2 kepen, 1 bonte kraai, 1 tapuit, 1 roodborsttapuit, 3 gekraagde en 5 zwarte roodstaarten en 1 geelgors. Verder 11 witte kwikken en 30 putters.

Waal: 1 havik, 2 witte kwikstaarten en 2 zwarte roodstaarten. Verder langs de Waal nog een redelijk aantal steltlopers.

Deze maand wil ik wat vooruitlopen op de extra opdracht die de tellers dit seizoen mee kregen. Het is namelijk de bedoeling dat de meeuwen dit seizoen wat meer aandacht krijgen. Van de tellers wordt gevraagd de groepen meeuwen groter dan 25 exemplaren apart door te geven, met de precieze aantallen voor elke soort. Ook dient vermeld te worden of zo'n groep uit meerdere soorten meeuwen bestond.

Doel van deze extra opdracht is eens te kijken of een vermoed verschil in de meeuwen-populatie van de verschillende telvakken ook in de groeps-grootte en samenstelling naar voren komt.

Met nog maar telgegevens van twee maanden is nog weinig te zeggen over die vraag. Maar wel kunnen we kijken of dit vermoede verschil, in aantallen uitgedrukt, in voorgaande jaren gevonden kan worden.

Voor we aan de resultaten van die vergelijking beginnen wil ik eerst de twee meest algemene meeuwensoorten in ons gebied beschrijven, omdat gebleken is dat de verschillen niet bij iedereen goed bekend zijn.

Kokmeeuw : kleinste van de twee, in zomerkleed duidelijk van de stormmeeuw te onderscheiden aan de chocoladebruine kop. Al in januari komt dit kenmerk bij enkele individuen naar voren, bij andere in de loop van februari en maart.

In het winterkleed is het belangrijkste kenmerk de witte vleugel, die tijdens het vliegen zeer opvallend is.

Verder zijn de rode snavel en poten van dichtbij een goed kenmerk.

Van de kop is het het winterkleed alleen nog een klein vlekje achter het oog over.

Stormmeeuw : groter dan de kokmeeuw, met een duidelijk forse kop. De vleugel heeft een zwarte ^{punt}, geen wit (op enkele zeer klein witte vlekjes na) en lijkt in de vlucht meer afgerond dan die van de kokmeeuw. De kleur van de snavel is zwart en de poetkleur is grijsrood. De stormmeeuw maakt in zijn geheel een donkerder indruk dan de kokmeeuw.

Voor verdere beschrijving kan de lezer zijn of haar Doytboekje raad slaan.

oeverloper: 73-11, 1 ex. Bisonbaai (NJN).
 dwergmeeuw: 13-4, 6 ex. Waal tr. L 4 (wvt).
 visdief: 28-9, 1 ex. Ooyse Graaf (NJN).
 zwarte stern: 22-10, 1 ex. Oude Waal-Ooypolder (JH).
 holenduif: 31-10, 37 ex. Millingerwaard (OH, PB).
 koekoek: 13-9, 1 ex. Maas tr. L 17 (wvt).
 velduif: 7-12, 1 ex. Uiterwaard Ewijk (RG).
 draaihals: 3-9 en 4-9, 1 ex. Groenlanden ringvangst (PB, OH, RH).
 kleine bonte specht: 7-12, 1 pear Kaliwaal-Ooypolder (JH, W).
 strandleeuwerik: 13-9, 1 ex. Maas tr. R 13 (wvt).
 boerenzwaluw: 16-9 ca 3000 ex. Oude Waal-Ooypolder slaappleats (OH, PB).
 duinpieper: 10-9, 13-9 1 ex. Steenfabriek Groenlanden (OH, JO).
 waterpieper: 31-10, 2 ex. Bisonbaai (BN).
 gele kwikstaart: 13-12, 1 ex. Maas tr. R 14 (wvt).
 grote gele kwikstaart: 5-10, 1 ex. Oeffeitse Raam (Ey); 9-11, 3 ex. Drul Groesbeek (HK).
 witte kwikstaart: 7-12, 1 ex. dorp Ooy (OH, PB); 14-12, 1 ex. Kaliwaal-Ooypolder (NJN).
 kramsvogel: 28-10 vele duizenden Zyfflich (W).
 koperwiek: 28-9, 3 ex. circul van de Ooy (NJN).
 vuurgoudhaantje: 3-10, min. 1 ex. Oude Waal-Ooypolder (PB); 24-11, 2 ex. Groenlanden-zuid (OH).
 grauwe klauwier: 1 p Steenfabriek Groenlanden (OH).
 klapekster: 30-10, 1 ex. Kartenspielerweg Reichswald (WZ).
 bonte kraai: 18-10, 1 ex. Maas tr. L 18 (wvt).
 keep: 13-9, 1 ex. Waal tr. L 8 (wvt).
 putter: 2-9, 40 ex. Steenfabriek Groenlanden (OH); 18-10, 30 ex. Maas tr. R 13 (wvt).
 sijs: 18-9, 2 ex. Wylersbergmeer (Rs); 23-11 min. 200 ex. Ooypolder (NJN).
 frater: 22-11, 3 ex. Oude Waal-Ooypolder en 15 ex. Millingerwaard (PB); 23-11, 24 ex. Kaliwaal-Ooypolder (NJN); 7-12, 5 ex. Millingerwaard (W, JH).
 barsijs: 21-10, 1 ex. Groenlanden → Z (OH); 30-10 Millingerwaard → Z (OH); 10-11, 2 ex. H. Landstichting overvl. (W); 6-12, 1 ex. Grevinckstraat Nijmegen four. (W).
 quoudvink: 28-10, 1 ex. Millingerwaard (W); 14-12 / 66 circul v.d. Ooy-west (NJN).

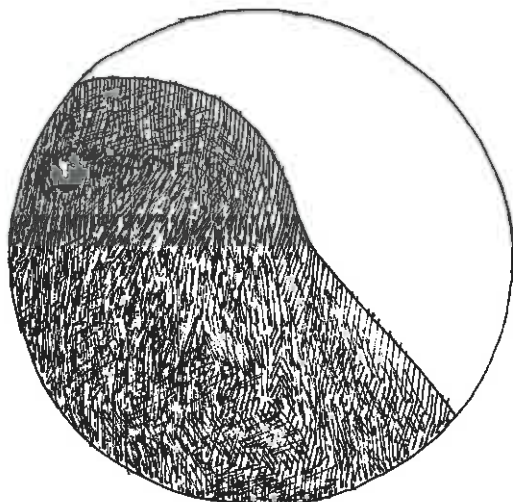
Verklaring van de tussen haakjes geplaatste afkortingen, gebruikt in de waarnemingenlijsten van mei-augustus; september-december 1920.

NJN-Nijmeegse Jeugdhond voor natuurstudie

W -W. Helmer	HC -H. Gorissen
HJ -H.P. Jung	RG -R. Gorissen
OH -O. van Hoorn	RH -R. Honing
Ey -H. Eykmans	J -J. van Bokkum
PB -P. Brouwer	HK -H. Klaassen
WZ -W. v.d. Zande	Rs -R. Schuurkes
PS -P. Scholte	JH -J. Helmer
BN -B. Nollet	TL -T. Lemaire
wvt -waterwildtelling	HS -Hermesen
AE -A. van Eck	BvN -B. v. Noorden
JN -J. Nijkamp	GM -G. Miskens
Hvt-roofvogeltelling	JT -J. Thissen
Re -M. Reynders	GV -G. Verkleij
HM -H. Meekes	WHA -Wagemeyer
BB -B. Braster	FS -F. Scholle
ff -f. Bloemendaal	

Waarnemingen van januari en februari (en van de maanden daarvoor, wanneer men ze nog niet had ingezonden) graag in de eerste week van maart opsturen aan: Peter Brouwer,
Pater Brugmanstraat 44,
6522 EN Nijmegen

In het kader van het SOVDON-project en ook voor het archief is het zeer gewenst dat meer gegevens binnenkomen uit gebieden die niet direct in of om Nijmegen liggen.

vervolg van blz 11

Zuid-Westen (PPL) en op 6/12 zag Gerard Mùskens in totaal zeker 2000 ganzen over het Bekken van Groesbeek in westelijke richting vliegen, voortgestuurd door een koude noordoosten wind.

Het bovenstaande illustreert nog eens dat trek niet alleen aan de kust plaatsvindt, maar dat in het binnenland evengoed leuke waarnemingen gedaan kunnen worden; alleen dient men voor zaken als vorstvlucht alert te reageren op weerberichten waarin melding gemaakt wordt van draaiende winden (naar de NO-hoek) en dalende temperatuur.

Wim v.d. Zande

literatuur:

Van Eerden, M. Vorstvlucht van watervogels door het oostelijk deel van de Nederlandse Waddenzee op 30 december 1976. (1977).

Watervogels 2 (1) : 11-14

Tinbergen, L. Vogels onderweg. (1967 blz. 69-77).

Waal	1971	1978	1979	1980	Maas	1971	1978	1979	1980
Scholekster	2	2	1	3		1		3	
Kievit	3419	4513	5446	3519		6969	2489	9296	12.054
Bontbekplevier		6		5					
Kleine plevier	3		5						
Watersnip	87	68	24	56		7		22	9
Bokje				1					
Wulp	56	16	1	6			9	1	1
Grutto		1	3	5					
Witgatje	1		1	2					
Oeverloper	10	6	7	18		2		1	4
Tureluur		5		1					1
Zwarte ruit	6	38	27	21					
Groenpootruiter		15	10	13					6
Kleine strandloper		15		3					
Bonte strandloper		15	1	1				1	
Krombekstrandloper		22							
Kemphaan	32	55	15	5					

Maas: 12 rakken Waal: 7 rakken

Kievit: Waal: schommelt rond de 4500

Maas: meestal veel grotere aantallen dan langs de Waal (zie boven); een sterke toename in de laatste jaren (verdubbeling sinds 1977)

Watersnip: wordt langs de Waal veel meer gezien. Hier is sprake van een meer geschikte biotoop (slikjes). Dit geldt ook voor de andere steltlopers.

wulp: een sterke afname langs de Waal

Grutto: tendens om langer te blijven? Aantallen stijgen in de septembertellingen

Kemphaan: sterke afname sinds 1978.

In '78 werden veel steltlopers in veel soorten gezien m.n. langs de Waal.

In '80 werden meer steltlopers gezien dan in '79, maar de aantallen zijn kleiner dan in '78.

Langs de Maas springt 1980 eruit als een jaar met veel steltlopers.

Rooswaaier	Waal	Maas	
1977	3		
1978	2	6	
1979	1	2	
1980	3	1	
Slobeend	1977	29	6
	1978	20	2
	1979	94	-
	1980	173	-

De laatste jaren is er een sterke toename van het aantal slobeenden langs de Waal te zien.

Tjiftjaf	Waal	Maas
1977	88	23
1978	6	43
1979	17	30
1980	47	12

Langs de Waal werd in '78 het laagste aantal tjiftjaffen geteld, terwijl dit jaar langs de Maas het hoogste aantal opleverde. Alle teldagen m.u.v.'80 was het goed telweer. Mogelijk is er hier sprake van een trekverschijnsel? (In 1978 zouden de vogels eerder weggetrokken kunnen zijn dan in de andere jaren. Gevolg: de tjiffen worden grotendeels zuidelijker (dus langs de Maas) aangetroffen.)

	Waal								Maas (L + R)								
	2L	3L	4L	5L	6L	7L	8L	9L	10L	11L	12L	13L	14L	15L	16L	17L	18L
B.kruif			8														
Groenl								3							1		
Putter		14				2											
Kneu	3	115	31	7	101	15	10	27	26			34	17				
Vink			5					2			1						
Keep								1									
Ringmu			58	20	3			79	72			30					
Spreeu	145	373	150	115	90	10	50	604	376	709	568	470	367				
Zw.kra	4	33	21	8	26	12	6	73	51	22	112	125	123				
Roek		1							170			13	17				
Kauw		100	5			20	5	59	73	139	92	97	80				
Ekster	4	20	4	6				43	59	17	51	15	1				
Gaai			3	1					3			4					
"Taling"	98	29															
Mand.e	1																
Nijlga	14		2														
Grasmu																	
Raaf			1 (vermoedelijk ontsnapt exemplaar)														
Visser	2	33	30		52	4	5	14	1	34							
Jager								3	1	6							
Grosse					15			3									
Ruiter								5									

Totaal aantal vogels geteld langs : Waal (L) : 12.100
 Maas (L) : 9.608
 Maas (R) : 13.882 +
 35.596

Leuke soorten:

<u>Waal links:</u>	sonertaling	1	gierswaluw	1
	krakeend	9	duinpieper	1
	smient	4	zwartkop	1
	br.kiekendief	2	keep	1
	sloboend	173	tjiftjaf	36 in één vak
	boomvalk	3	raaf	1
	dwergeeuw	6		
<u>Maas links:</u>	aalscholvers	3	strandleeuwerik	1
	br.kiekendief	1	tapuit	27
	boomvalk	1	grasmu	1
	koekoek	1		
<u>Maas rechts:</u>	tortelduif	7		
	steenuil	4 in één vak		
	gierswaluw	1		
	zwarte mees	2		

VORSTVLUCHT in het najaar van 1980

Ieder lid van de vogelwerkgroep zal bekend zijn met het verschijnsel vogeltrek; grote zaagbekken, kraamvogel en ruigoetbuizerden zien men alleen 's winters, terwijl soorten als gierzwaluw, wiesluwal en grasmu zich dan juist op grote afstand van ons bevinden. Naast deze normale herfsttrek die vele vogelsoorten ondernemen onder invloed van hormonale processen (de zogenaamde trekdrang), valt er ook een vorm van trek waar te nemen die minder tijdgebonden is en een veelal andere oorzaak heeft, de koudetrek of vorstvlucht. Zoals de naam al duidelijk maakt is de voornaamste drijfveer achter dezezaak massale verplaatsingen niet het instinct, maar de temperatuur. Bevroren water of een keihard geworden bovenlaag van de grond bemoeilijken het voedselzoeken voor allerlei eenden, steltlopers en lijsters, terwijl sneeuw de toestand nog verder kan verergeren. De vogels staan in zo'n situatie voor een groot dilemma; ze kunnen blijven in de hoop dat er weer verbetering optreedt en in de tussentijd interen op hun vetreserves, of op trek gaan naar gebieden waar wel gevoerd kan worden, daarbij de extra energieverliezen die door de vorstvlucht ontstaan op de koop toe nemend. Uiteindelijk blijkt voor de meeste soorten de keuze op de laatste mogelijkheid te vallen; ze bezitten een sluimerende trekdrang die geactiveerd wordt door omstandigheden als bovengenoemde. Er zijn echter ook soorten waarbij de trekdrang beperkt is tot voor- en najaar en deze bezitten bij invallende koude in december en januari niet meer het vermogen om veiliger oorden op te zoeken. Het goudhaentje is hier een bekend voorbeeld van; strenge koude kan de populatie in korte tijd decimeren. Ook de vink is niet meer tot ugtrekken in staat na afloop van de herfsttrek, maar is aanmerkelijk beter in staat sneeuwen vorst te trotseren.

Vorstvluchten zijn niet noodzakelijkerwijs gebonden aan strenge winters, al kunnen vaak aan het begin hiervan wel massale trekbewegingen plaatsvinden. De winter '80-'81 is tot nu toe niet streng te noemen, maar gaf wel enkele malen schitterende koudetrek te zien; iedereen herinnert zich de eerste dagen van november met zijn zeven graden vorst en ook de koudegolf van het Sinterklaasweekeinde mocht er zijn. Tijdens beide perioden was ik in staat om gedurende korte of langere tijd waarnemingen te doen en wat gerangschikt kon worden onder koudetrek is te vinden in het volgende staatsje:

31-10-'80	2-11-'80	6-12-'80 (12.30-13.45)
Ooypolder	West-Zeeuws Vlaanderen	Nijmegen, Groene Balkon
grijs gans 125	grijs gans 843	grijs gans 6
spieruer 5	spieruer 14	kolgans 48
buizerd +25	buizerd 7	rietgans 243
zeewarend 1	kievit 3985	gans spec. 920
kievit 1563	roek 18	aalscholver 5
bonte kraai 4		kievit 119
		smient 7
		sloboend 15
		wintertaling 45
		zend spec. 40

Verder werden er nog wat losse waarnemingen genoteerd die samenhangen met deze vorstvluchten; op 3/11 trokken circa 500 kieviten per uur langs de Waal in westelijke richting alsmede vele 10-tallen wintertalingen en duikzand; op 7/11 trokken er over West-Zeeuws-Vlaanderen 210.000 kieviten en zo'n 3000 goudplevieren naar het

RIVIERENTELLINGEN

13 september 1980

weersgesteldheid: bewolkt met af en toe buien, + 15° C
windrichting: west; matige wind.

	Waal							Maas (L + R)							
	2L	3L	4L	5L	6L	7L	8L	13	14	15	16	17	18		
Fuut	10	21	31		10	3	34		1	8	4				
Dodaar	2								3		1				
Aalsch								3							
Bl.rei	9	20	8		7	2	1	9	3		3	5	2		
W.eend	22	132	300	5	45	20	30	129	14		29	15	16		
Wi.tal			128		2		11		1		6				
Zo.tal			1												
Krakee	8		1												
Smient	3		1												
Slobee	23	122	25		3										
Kuifee	6	73	23												
Tafele	7	38	1												
Bergee	2														
G.gans	20														
Kn.zwa	30	37	5	10	11	2	3		6						
Buizer		4			1			5							
Sperwe											1				
Br.kie	1		1									1			
Boomva			1		1	1			1						
Torenv	1	12	1		2		1	1	1	2	9	4	1		
Patrij										18	2				
Waterh		2	10			1	3	6	4	7	12	19	1		
Heerko	696	137	290		329	12	338	35	130	15	8	115	19		
Schole							3								
Kievit	1035	1317	109	750	138	150	30	1662	3007	1331	1010	3635	1409		
Bontbe	5														
Wat.sn		19	15	16					8	1					
Bokje															
Wulp	4		2												
Grutto	5														
Witgat				1			1	2							
Oev.lo		3	5	4			6		1	2	1				
Purelu					1			1							
Zw.rui	2	10	7	2											
Gr.p.r	2	1	10	3				4	1				1		

Buizerd

NIJMEGEN

De dichtheid van de Buizerd was vrijwel gelijk aan die van van december vorig jaar (nu 1,20 ex./km², toen 1,18). Voor verschillende telgebieden was er sprake van verandering ten opzichte van vorig jaar. In de Ooy (3), de Duffelt (4) en de Overbetuwe (13) nam de dichtheid flink toe. Binnen deze gebieden waren met name de westelijke helft van het Circuit van de Ooy, het Kranenburger Broek en de Meilanden en het Hollanderbroek bij Homoet erg rijk aan Buizerden. Vooral in de laatste drie terreinen liggen nogal wat niet zo intensief beheerde graslanden, waar mogelijk op dit moment nog veel Veldmuizen zitten. Het afgelopen jaar was een goed veldmuizenjaar; in de Alblasserwaard heerste zelfs een heuse plaag.

Tabel 2. De dichtheid van de Buizerd in de telgebieden

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	16	T
dec 78	0,81	0,52	1,01	2,23	1,63	0,66	0,77	1,44	0,96	0,43	0,3	0,43	1,67		1,03
dec 79	1,04	0,81	1,31	2,10	2,21	0,60	1,17	1,33	0,67	0,58	0,3	0,70	1,78		1,18
dec 80	1,00	0,57	2,54	2,67	1,12	0,45	0,69	0,74	0,56	0,72	0,2	0,63	2,20	0,59	1,20

Aangezien zoals boven vermeld de dichtheid over het totale gebied t.o.v. december vorig jaar gelijk bleef, moeten er ook gebieden zijn waar de dichtheid daalde. De dichtheid daalde het sterkst in Groesbeek (5), de Beerse Maas (7) en de noordelijke Maasheggen (8). Het laatste gebied wordt in verband met een ruilverkaveling op zijn kop gezet (zie Inleiding). Voor Groesbeek lijkt het volgende citaat uit het verslag van februari 1980 weer te gelden: "Deze winter (dus 79/80), evenals de vorige (78/79) na het invallen van de vorst, blijkt Groesbeek een soort verlengstuk van de Duffelt te zijn." Toenames in het zuidelijke deel van de Duffelt gaab gepaard met afnames in het noordelijke deel van het Bekken van Groesbeek en omgekeerd. Mogelijk ligt de oorzaak van dit verschijnsel in het feit, dat deze Buizerden grotendeels dezelfde slaappleats (bossen van Duivelsberg en Nederrijk) gebruiken. Hiervandaan kiezen ze dan van maand tot maand al naar gelang de voedselsituatie of ze naar Groesbeek of naar de Duffelt gaan. Wanneer er veel Mollen in Groesbeek zijn (jan. 1980) gaan ze daarheen, wanneer er veel Veldmuizen in het Kranenburger Broek zijn (dec. 1980) bezoeken ze dit gebied. NB. Dit is grotendeels theoretisch!

WAGeningen

De dichtheid in de zuidelijke Gelderse Vallei (1,06 ex./km²) komt goed overeen met die van het totale gebied rond Nijmegen (1,20 ex./km²). In de centrale Betuwe werden veel minder Buizerden waargenomen (0,31 ex./km²). Het is mogelijk dat dit komt doordat de graslanden hier te netjes zijn voor Veldmuizen (zie de opmerking over de Meilanden en het Hollanderbroek).

Torenvalk

NIJMEGEN

De Torenvalk is veel afhankelijker van Veldmuizen dan de Buizerd. In december 1979 bereikte de stand een dieptepunt. In het verslag van die maand stond het volgende: "Wanneer, zoals wel wordt aangenomen, het broedsucces afhangt van de 3-jarige cyclus van de Veldmuis, is te verwachten, dat het broedseizoen 1980 goed zal zijn. Hopelijk zullen er dan in het begin van de volgende winter weer wat meer Torenvalken in ons gebied verblijven." Gelukkig is dit uitgekomen. Vooral in de Ooy (3) en in de Duffelt (4) nam het aantal sterk toe (zie ook onder Buizerd). In december 1979 werden hier in totaal 45 ex. waargenomen, nu waren het er 138. De stand is echter nog aanzienlijk lager dan in de winter 70/71, toen in december alleen al in de Ooy 135 Torenvalken geteld werden (NJV Nijmegen); dit komt overeen met een dichtheid 3,2 ex./km².

Tabel 3. De dichtheid van de Torenvalk in de telgebieden (ex./km²)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	16	T
dec 78	0,10	0,24	0,66	0,54	0,33	0,39	0,24	0,80	0,84	0,14	0,3	0,17	0,18		0,34
dec 79	0,19	0,18	0,33	0,39	0,18	0,24	0,08	0,27	0,39	0,14	0,1	0,07	0,20		0,21
dec 80	0,38	0,28	1,29	1,06	0,07	0,24	0,36	0,32	0,39	0,07	0,16	0,19	0,33	0,11	0,47

ROOFVOGELTELLING December 1980 Rijk van Nijmegen en omgeving Wageningen

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	16	T	Bet	Z-w	T. Wageningen
1. Zuiderd	79	47	108	208	31	15	17	14	10	10	7	51	84	16	697	40	47	87
2. Ruijspoet	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
3. Torenvalk	30	23	55	83	2	3	9	6	7	1	5	15	27	3	274	21	13	34
4. Smelleken	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	2	-	-	-
5. Sperwer	3	6	4	5	6	2	2	1	4	-	2	1	6	1	43	2	10	12
6. Havik	1	-	4	5	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	12	-	2	2
7. Blauwe Kiek	-	-	2	1	1	3	-	-	-	1	-	-	-	-	8	-	-	-
7a. Bruine Kiek	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-
8. Prut	51	-	86	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	137	-	-	-
9. Dodaars	15	4	-	-	2	-	-	1	-	-	-	17	12	2	53	4	-	4
10. Aalscholver	2*	-	-	-	-	2*	-	-	-	-	-	-	-	-	4*	-	-	-
11. Blauwe Reiger	49	14	56	41	5	16	4	5	7	3	4	57	40	8	309	16	12	28
12. Knobbelswaan	6	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	27	-	-	-
13. Wilde Zwaan	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	-	9	-	-	-
14. Kleine Zwaan	8	-	20	2	-	7	8	-	78	-	-	-	-	-	123	-	-	-
15. Grauwe Gans	-	-	-	-	-	-	-	-	59	30	-	-	5*	-	95	712*	-	712*
16. Rietgans pl.	112*	750*	559*	-	-	455*	150*	24*	-	-	-	135*	125*	-	3110*	25*	-	25*
16. Rietgans vl.	-	-	1146	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	12	1159	296	-	296
17. Kelgans vl.	47*	163*	334*	-	-	40*	-	78*	-	-	-	259*	-	-	921*	28*	-	28*
17. Kelgans vl.	-	-	340	-	-	-	-	-	14	-	-	-	-	-	354	-	-	354
Biet-kolg. vl.	-	-	183*	300*	-	2800*	800*	-	-	-	-	-	200*	-	4283*	114*	1000*	1114*
Biet-kolg. vl.	-	-	-	10000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10000	-	-	-
18. Brandgans	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	23	-	-	23	-	-	-
19. Bergseend	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	-	-	-
20. Kraakend	-	-	19	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	19	-	-	-
21. Smient	-	-	93	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	93	-	-	-
22. Winterhaling	-	-	78	20	1	7	-	-	-	-	-	-	-	-	106	300	-	300
23. Pijlstaart	-	-	5	-	-	2*	-	-	-	-	-	-	-	-	5+2*	-	-	-
24. Slobseend	-	-	33	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	33	-	-	-

Tabel 8. De geslachten van de Sperwer

Gebied	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	16	T
♂	1	1	1	3	1										7
♀	1	5	1	1	5	2					2				16
onbekend	1		3	1			2	1	4			1	6	1	20

WAGENINGEN

In de zuidelijke Gelderse Vallei werden 10 Sperwers gezien op een oppervlakte van 4450 ha. Dit betekent een dichtheid van 0,22 ex/km². Deze dichtheid is vergelijkbaar met de beste sperwergebieden in het Rijk van Nijmegen (gebieden 5 en 9). De Betuwe dearentegen soort veel lager. Slechts 2 ex. op een oppervlakte van 12950 ha. Dit betekent een dichtheid van 0,02 ex/km². Dit is een zeer lage dichtheid, die overeenkomt met het aansluitende deel van Maas en Waal (gebied 12).

De geslachtsverhouding was 3 ♂♂ tegen 9 ♀♀. Dit betekent dat 75% van de Sperwers ♀♀ waren. Rond Nijmegen was dit 70%; een niet noemenswaardig verschil.

Havik

Evenals bij de Sperwer verschilde het aantal waargenomen Haviken nauwelijks van dat van december vorig jaar. (resp. 11 en 12). In de Duffelt (4) werden 5 exemplaren gezien (3 ♂♂, 1 ♀, 1 onbekend). Verder 4 exemplaren in de Ooy (2 ♂♂, 1 ♀, 1 onbekend). De mogelijkheid bestaat dat een adult mannetje Havik dubbel geteld is. Deze Havik vloog vanuit de Ooy te Duffelt in (W. van der Zanden, B. Nolet). Enige tijd later vloog niet ver hiervandaan een adult mannetje vanuit de Duffelt de Ooy in (W. v.d. Z., B.N., G. Miskens, R. Zollinger). Dit kan mogelijk hetzelfde exemplaar geweest zijn. Daarmee zou het totale aantal dan op 11 ex. komen.

De Havik in gebied 1 werd op dezelfde plok gezien vorige winter, namelijk bij het Hernense Bos. Verder werd er op de Bergerheide en in de omgeving van Broedersbos een exemplaar gezien.

Al met al een verspreidingspatroon dat geheel overeenkomt met de verwachtingen, namelijk min of meer in de buurt van de bossen waar ze broeden.

Tabel 9. Het aantal waargenomen Haviken

Gebied	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	16	T
dec 78	1			3	1									x	5
dec 79	1	2		6						1		1		x	11
dec 80	1		4	5						1				1	12

WAGENINGEN

In de zuidelijke Gelderse Vallei werden 2 Haviken gezien, 1 ♂ en 1 ♀. Ook dit is naar verwachting gezien de bekende broedplaatsen in de natuurlijke bossen van de Zuid-West-Veluwe en het oostelijke deel van de Utrechtse Heuvelrug.

Blauwe Kiekendief

Het aantal Blauwe Kiekendieven was redelijk hoog voor december. Er werden 8 ex. waargenomen, waarvan 2 adulte ♂♂ (Bergerheide en Milsbeek) en 6 ♀♀/juv (2 in de Ooy, 1 in de Duffelt, 1 bij Groesbeek en 2 bij Milsbeek)

Tabel 10. Het aantal waargenomen Blauwe Kiekendieven

Gebied	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	16	T
dec 76			2	2						x	x	x	x	x	4
dec 77	1									x	x	x	x	x	1
dec 78						1				1				x	2
dec 79			1	1					1	1		1		x	5
dec 80			2	1	1	3				1				x	8

De gebieden 3,4,5,6 en 10 zijn de gebieden waar zich vanaf november regelmatig Kiekendieven ophouden. Al deze gebieden liggen in het oostelijke rivierengebied.

Bruine Kiekendief

Voor het eerst sinds december 1977 weer gezien tijdens een roofvogeltelling. Toen werd er een exemplaar in de Ooy gezien. Nu werd er een ♂ in de Maasbeeggen waargenomen.

Overige soorten

Uilen: Het aantal Steenuilen (24) overtrof het aantal van december 1979 (10) zeer ruim (ondanks de veel geringere bijdrage van Dick Visser).

Met de aanwezige ransuilen (slaapplaatsen) is het echter zeer droevig geteld. Het totaal aantal waargenomen exemplaren bedroeg slechts 6 tegen 45 in december vorig jaar. [Wat is er met de slaapplaatsen in het oostelijke Lend van Maas en Waal gebeurd? Of ontbrak de tijd om ze te tellen, Dick?]

Andere uilen werden niet gezien.

Dodaars: Dit aantal was praktisch gelijk aan dat van vorig jaar.

Blauwe Reiger: Het aantal Blauwe Reigers was duidelijk hoger dan in december 1979 (254 tegen nu 305).

Wilde Zwaan: Twee leuke waarnemingen van in totaal 9 exemplaren in de Ooy en in de Overbetuwe.

Kleine Zwaan: Dit aantal nam sterk toe van 59 naar 123. Waarschijnlijk hebben de Kleine Zwannen evenals de ganzen een goed broedseizoen gehad. Van de exemplaren, waarvan een aantekening van het kleed werd gemaakt, waren 78 volwassen en 35 in jeugdkleed.

Ganzen: De Grauwe Ganzen waren blijkbaar ook nog niet alle vertrokken naar warmere oorden. Er werden in de Betuwe 712 exemplaren waargenomen en rond Nijmegen 95, voornamelijk in het Maasheggengebied.

De Kol- en Rietganzen vormen een verhaal apart. Op zaterdag 6 december moeten er naar schatting honderdduizenden ganzen Nederland overspoeld hebben. Uit bijna alle delen van het land werd melding gemaakt van naar het westen trekkende ganzen. Alleen al in het Bekken van Groesbeek, waar de aantallen vrij nauwkeurig werden bijgehouden, werden 2800 naar het westen trekkende ganzen geteld. Verreweg het grootste deel trok vanaf het begin van de middag tot ver in de avond door. In de Duffelt liepen de aantallen pleisterende ganzen in de loop van de dag op tot vele duizenden. Dit was de volgende dag (zondag 7/12) nog duidelijk merkbaar aan het gedrag (L. v.d. Bergh). In de Gelderse Vallei was de trek op zaterdag meer noordelijk gericht (richting Flevoland) (A. Vink).

Pleisterende ganzen werden voornamelijk op de bekende plaatsen waargenomen. Een leuke waarneming was het aantal van 23 pleisterende Brandganzen in het Lend van Maas en Waal.

Steltlopers: De Goudplevieren kwamen minder geconcentreerd voor dan vorig jaar. In 4 gebieden (1,2,6 en 7) kwamen groepjes van enkele tientallen voor. In de Betuwe werd een groep van 250 exemplaren gezien. Uit de aantallen Kieviten blijkt duidelijk dat verreweg de meeste vertrokken waren. Er werden maar bijna 8000 ex. opgegeven tegenover bijna 35000 in december 1979.

Opvallend was verder het hoge aantal Wulpen (586) in vergelijking met vorig jaar december (24). Ditzelfde geldt voor de Watersnip (nu 26, vorig jaar 2). Het aantal Witgatjes was iets hoger (nu 14, toen 10). Voor de afwisseling werden ook nog 4 Zwarte Ruiters gezien (3 rond Nijmegen en 1 in de Betuwe), een soort die bij de roofvogeltellingen zelden gezien wordt.

Klapekster: Voor het eerst sinds jaren weer meer dan 1 ex. waargenomen. W Er werden 2 Klapeksters in de Maasheggen en 2 op de Bergerheide gezien.

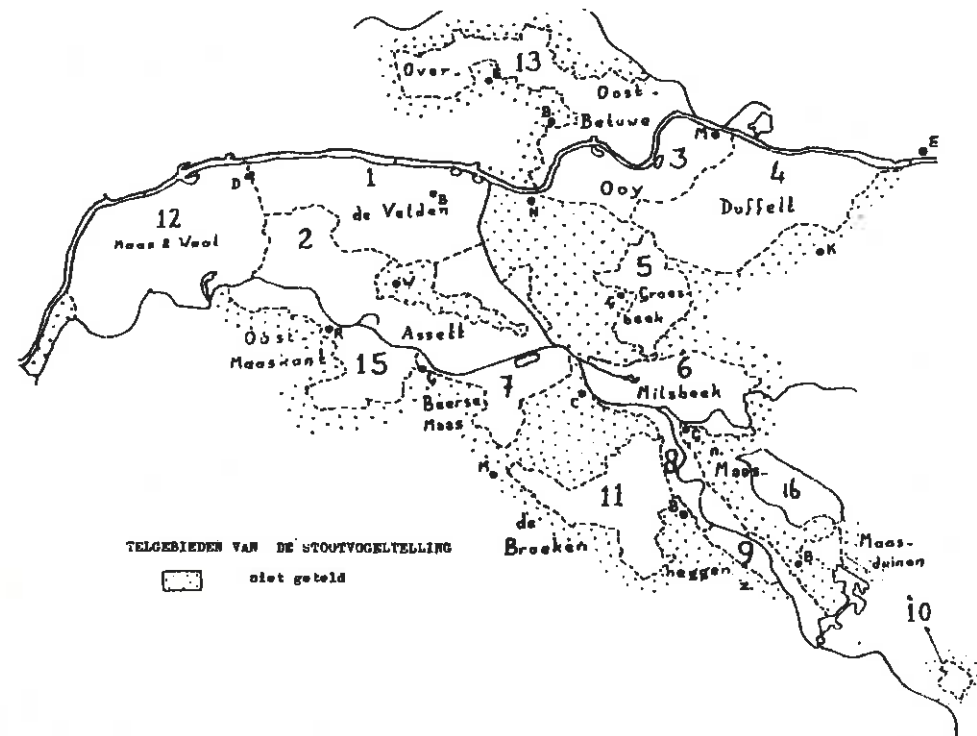
Kraaiachtigen: De Rook kwam redelijk verspreid in kleine aantallen over het gehele gebied voor. In Noord-Oost-Brabant moeten er echter veel meer zitten. Op een voorverzamelplaats werden enkele duizenden exemplaren gezien.

De Ronte Kraai werd alleen in Noord-Libburg gezien (Maasheggen, Bergerheide en Grote Horst).

In tenslotte het aantal Reeën als afsluiting van deze roofvogeltelling: weinig verandering.

Gerard Miskens en Johan Thissen

Waarnemers: W.Aben(11), L.v/d Bergh(1,2,12), J.v/d Bergh-v.Leeuwen(1), P.Bloemendaal(13), R.Boot(13), G.Boumans(9), P.Brouwer(3), J.v.Dokkum(1), M.v.Dongen(13), D.v.Dorp(13), P.v.Iersel(13), B.Engelen(2), H.Eykmans(8), M.Grutters(11), echtpaar Hermsen(10), R.Honing(2), O.v.Hoorn(3), G.Hubers(4), H.Klaassen(5), P.v/d Knaap(1), B.Leen(8), H.Meekes(2), G.Muskens(4,5), B.Nolet(3), A.Reynders(16), M.Reynders(8,16), F.Richter(4), L.Rietveld(4), R.Schuurkens(13), J.Thissen(4,6), J.Verburgh(9,10), F.Versteeg(6), W.Verpoort(8), P.Verschuren(2), F.J.de Vries(1,2,12), H.de Vries(7), Weber(13), Willems(2), W.v/d Zande(3), R.Zollinger(4,5). In totaal 41 personen die in het Rijk van Nijmegen meewerkten. In de regio Wageningen werkten de volgende mensen mee: S.Ens, Holsbeke, J.Gleichman, F.Klinge, W.v.Peet, E.Roode, G.Sanders én G.Schuyf in de centrale Betuwe en tenslotte A.Vink in de zuidelijke Gelderse Vallei.

LEDENLIJST V.W.G. RIJK van NIJMEGEN en OMSTREKEN per 1 FEBR. 1981

Vlioger P.J.de	Korenbloemstraat 21	6578 BA Leuth	08893-1735	Adriaansz H.	Waezenhof 70-29	6536 BF Nijmegen	080-445247
Vries Hu.de	Jufferkade 92	3011 VW Rotterdam	010-128469	Alphen G.J.van	Warande 28	1943 BR Bevezwijk	
Vries He.de	Jan van Guykstr. 46	5431 GC Cuyk	08850-13614	Arkenbout H.	Pr.Hendrikstr. 43	6673 XH Andelst	08880-4132
Vries F.	van Lieflandlaan 130	3571 AH Utrecht	030-719265	Baten J.	Batavierenweg 124	6522 EC Nijmegen	080-212234
Vrieze J.	Leigraaf 122	6651 GH Druten	08870-3454	Begheyn E.G.M.M.	Stollenbergweg 38	6572 AC Berg en Dal	08895-2923
Walvius P.M.	Barbarossastraat 32	6522 DN Nijmegen	080-236937	Bekhuis J.	Utrechtseweg 220	6812 AM Arnhem	
Weber P.	Binnenstraat 17	6674 BW Herveld		Bellemakers J.M.	Gemertseweg 39	5841 CE Oploo	08858-4200
Wells T.G.	Zwanenveld 16-27	6538 LP Nijmegen	080-444951	Berendse G.P.	Prof.v.d.Veldenstr. 36	6524 PR Nijmegen	
Werts J.	Aleidestraat 42	5431 GE Cuyk	08850-15362	Berkelaar G.	Tolhuis 73-09	6537 RN Nijmegen	080-448304
Vetering S.v.d.	Jacob Canisstraat 50	6521 HV Nijmegen	080-231168	Bloendaal F.	v.Oldenbarneveltstr.75	6512 AV Nijmegen	
Wilbers J.	De Hoefkamp 10-46	Nijmegen		Bouwman R.G.	Meerkoetlaan 53	6641 ZB Beuningen	
Wilbers-v.d.Munckhof Th.& A.	Sperwerstraat 27	6591 TP Genneep	08851-3331	Broek M.v.d.	Bredeweg 46	6562 DG Groesbeek	
Wilbers Th.A.	v.Brederodestraat 12	6591 HL Genneep	08851-1155	Brouwer P.	Pater Brugmanstr. 44	6522 EN Nijmegen	
Wilbers Th.P.	Wagenstraat 18a	6591 ER Genneep	08851-2218	Brugge J.A.H.van der	Zonstraat 17	6543 VM Nijmegen	
Willems T.C.A.	Heilige Stoel 39-28	6601 WL Wychen	08894-14581	Bruin H.de	Ringbaan 60	Molenhoek	08896-3016
Woeltjes T.	Sophiaweg 26	6523 NJ Nijmegen		Coelen W.J.van der	Mockeborg 44	6228 CR Maastricht	
Wolfs M.R.	Hobbemastraat 23	6521 LH Nijmegen		Cox M.	Hugo de Grootstr. 62	6522 DH Nijmegen	080-236374
Wijbe H.de	Adm.Helfrichlaan 61	6952 GC Dieren	08330-20124	Derks A.J.	Heilige Stoel 48-10	6601 VS Wychen	08894-14535
Zandé W.v.d.	Marie Curiestraat 22	6533 HW Nijmegen	080-553834	Dinteren Th.van	Elzenstraat 2	6653 AS Deest	
Zollinger R.	Bachstraat 10	6561 EL Groesbeek	08891-1935	Dokkum J.J.G.van	Evertsenstraat 36	6512 JM Nijmegen	
				Dongen M.J.M.van	Barbarossastr. 32	6522 DM Nijmegen	080-236937
				Dorp D.van	Hildo Kropstr. 1	6661 GA Elst(Gld)	
				Druiessen M.N.B.M.	De Vlier 16	6581 WE Malden	080-582383
				Dijk Ar.van	Aalsburg 12-54	6602 TH Wychen	
				Dijk An.van	Aalsburg 29-09	6602 WK Wychen	08894-12621
				Ebben A.O.	Heuvel 102	6651 DJ Druten	
				Egelmeers-Tax P.& W.	Stationsstraat 27	6584 AR Molenhoek	
				Elferen J.van	Bloemenstraat 3	6663 KJ Lent	
				Engelen B.	Sonatestraat 15	6544 PR Nijmegen	080-773502
				Engelen P.J.	Bloemerstraat 77	6511 ED Nijmegen	
				Erinkveld J.Th.	Keteldal 13	6573 EK Beek bij Nijm.	08895-1990
				Evers J.J.M.	Malvert 81-64	6538 DC Nijmegen	
				Eijkmans H.	W.Churchillstr. 14	5836 BG Sambeek	
				Feenstra H.	Wolfspoor 27	5343 XL Oss	
				Fopma S.	Madurastraat 24	6524 LH Nijmegen	
				Frenken G.	Dr.Kanterslaan 123	5361 NC Grave	08860-1066
				Geraets J.	Schuttersweg 2	5438 AH Gassel	08860-4768
				Gorissen-Punter R.& H.	Heilige Stoel 52-12	6601 VG Wychen	08894-14716
				Grotenhuis E.J.H.	Onyxstraat 29	6534 XW Nijmegen	080-561756
				Grotenhuis E.S.H.	Palembangstraat 40	6524 KX Nijmegen	080-220629

Grutters M. Werveld 2 5441 PE Oeffelt 08856-277
Hagemeljer W. Meyhorst 92-21 6537 KK Nijmegen 080-441718
Ham C. ten Burg.Hustinxstr. 252 6512 AC Nijmegen
Hart G.ter & O.Abbink Tolhuis 72-24 6537 RM Nijmegen
Hekking W. Livingstonelaan 392 3562 HZ Utrecht

Helmer W. Joanneslaan 7 6564 AE H.Landstich.080-233371
Hermans P. St.Annastraat 146 6524 GR Nijmegen
Hermans-Erdkamp W.& H. Elzenkamp 20 6573 KW Beek bij Nijm.
Hevel A.M.M.v.d. Hyacinthstraat 16 6658 XR Ben.Leeuwen
Heynen G. Jan van Galenstraat 44 6512 HK Nijmegen

Hofman F. Vincent v. Goghweg 2 6562 BL Groesbeek 08891-2542
Homan W. Burg. Gilessenweg 12 6591 ZP Gennep 08851-2242
Hoving R. Plantsoen De Pas 8 6601 BK Wychen 08894-16454
Hoogland G.A. J.v.Mourikpad 10 6586 AK Mook
Hoorik W.van Berg en Dalseweg 21 6521 JG Nijmegen 080-230691

Hoorn O.van Ooyne Bandijk 88 6576 JG Ooy 08893-448
Rooymans H. Burg.Geradtslaan 125 6641 ZW Beuningen 08897-2064
Huilmans H.J.M.C. Rijkstraatweg 303 6573 CX Beek bij Nijm.
Hustings F. Jacob Canisstraat 6 6521 HN Nijmegen 080-233278
Hutten J. de Quayweg 3 5445 NP Landhorst

Ierseel P.van Kool.Beljenstraat 144 6524 EZ Nijmegen 080-236262
Janssen Th. Sikkelastraat 5 6532 VA Nijmegen
Jong M.de Heidebloemstraat 133 6533 SM Nijmegen 080-553406
Kalkman L. Korhoenstraat 31 6542 TS Nijmegen
Kollenaers T.B.M. Weezenhof 46-33 6536 DM Nijmegen

Kesseler M.F. Kon.Julianastraat 7 6582 BE Heumen 08896-2577
Klaassen H.J.P. Gerard Douweg 13 6562 BR Groesbeek
Klaassen J.L.M. Moedagweg 17 6562 OH Groesbeek
Klaassen M. Mns.Kanstraat 60 6522 GC Nijmegen 080-233765
Kolman G. Zanddijk 24 5364 PK Becharen 08860-3868

Kortmann C.N.M. De Hove 13 6585 AN Mook 08896-2736
Kuypers I. Wezenlaan 213 6531 MP Nijmegen 080-563751
Kwak R. van Spaenstraat 16 6524 HM Nijmegen
Laake P.-P.van Staringstraat 41 6521 AH Nijmegen 080-280065
Leur L.v.d. Malvert 65-82 6538 EJ Nijmegen 080-446066

Meeke-van Swaay H.& A. Heidevenstraat 117 6533 TL Nijmegen 080-562227
Melenhorst W.M. Gen.Gavinstraat 38 6585 WN Mook 08896-2206
Meyer A.B.M.de Turkeijeweg 8 4515 RL IJzendijke
Meys F. Onyxstraat 21 6534 XW Nijmegen 080-561154
Müller D. Grenzallee 45 4190 Kleve BRD09-49282129807

Muskens G. Papenburgseweg 25 6585 KV Mook 08896-1767
Neuhaus M.F.A. Ten Roetstraat 1 6522 WC Nijmegen
Nillesen-Janssen F.& R. Oude Molenweg 214 6533 DG Nijmegen 080-562089
Nolet B. Berg en Dalseweg 3 6521 JA Nijmegen 080-234800
Noorden B.P.M.van Smakterweg 1 5804 AE Venray

Oteman M.H. Paverskamp 4 6566 DW Millingen 08895-1744
Pennarts H. Poeldrik 136 6681 VL Bemmel 08811-1301
Peters H.T.M. Kraayenberg 80-04 6601 RM Wychen 08894-12131
Pieters J. Schependomlaan 112 6543 XZ Nijmegen 080-771241
Pluym H.J.M.v.d. Malvert 62-67 6538 DW Nijmegen 080-444847

Ponti A.P.J.de Bilderbeekstraat 22 5831 CX Boxmeer 08855-1880
Post J. Amathstraat 6 5845 CD St.Anthonis 08858-2190
Regenboog H.& S. Veenhof 13-03 6604 AT Wychen 08894-13180
Reynders M. Heyenseweg 51 6591 HB Gennep 08851-1906
Richter F. Meidoornhof 2 6584 BS Molenboek 08896-3336

Rietveld L. Parkweg 50 6511 BH Nijmegen 080-231987
Röhrich R. Patrijsstraat 16 5854 GJ Nieuw Bergen
Salemink H. Willem Schiffstraat 37 6525 BR Nijmegen 080-230289
Scholte P. Petruslaan 4 6564 AK H.Landstich.080-222931
Schreurs G.P.J.M. Schoolstraat 66 6512 JJ Nijmegen

Schurink W. Marialaan 39 6541 RB Nijmegen 080-773551
Schuurkes R. van Nispenlaan 76 6521 KN Nijmegen 080-224514
Sikkema J. Maanstraat 57 6543 VS Nijmegen 080-773528
Sleeuwen M.P.van Cerespark 4 5844 AE Stevensbeek
Snel F.W. Hazelaarstraat 25 6523 GA Nijmegen 080-237278

Spauwen J.M. Vermeerstraat 30 6521 LX Nijmegen 080-227661
Spies J. Frans Halsstraat 53 6523 CK Nijmegen 080-226253
Stroovinder I. Markt 10 6591 BZ Gennep 08851-1774
Thissen J. Spoorlaan 22 6562 AN Groesbeek 08891-1523
Uyen F. Lankforst 17-08 6538 HB Nijmegen 080-443468

Vaart J.van der Jozef Israëlastraat 15 6521 MS Nijmegen 080-234470
Valckx J. Rijksweg 42 5854 AV Bergen(Lb) 08854-2128
Vandepoel K. Prof.v.d.Veldenstr. 10 6524 PP Nijmegen 080-231054
Veen J.O.v.d. Weezenhof 52-04 6536 DZ Nijmegen 080-444761
Verburgh J.C. Vincent v.Goghstr. 10 5854 EJ Bergen(Lb) 08854-1909

Vereecken T. Pijkestraat 15 6511 BN Nijmegen 080-237552
Verkley G. Ambadestraat 41 6544 ZB Nijmegen 080-770378
Vervey-Nieuwenhuizen H.& A. Burg.v.Lyndenpark 51 6675 AZ Valburg
Versteeg P.J. Hobbemaweg 69 6562 CR Groesbeek 08891-2787
Vissers D. Leidgraaf 122 6651 GH Druten 08870-3454